

14.10.2019

POL-2019-56318

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo@lvm.fi

VIITE: Sisäministeriön poliisiosaston 27.9.2019 lähetetty pyyntö lausua esitysluonnoksesta (liikenne- ja viestintäministeriön hanke LVM023:00/2019).

Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyvien lakien muuttamisesta

1 Lausuntopyyntö

Sisäministeriön poliisiosasto on välittänyt Poliisihallitukselle tiedon liikenne- ja viestintäministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Esitysluonnos on tällä hetkellä lausuttavana Lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Poliisiosasto on erikseen pyytänyt Poliisihallitusta lausumaan esityksestä, koska Poliisihallitus ei ole ollut alkuperäisessä lausuntopyyntöjaketussa.

Esitysluonnoksen mukaan esityksessä ehdotetaan muutettavaksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettua lakia (503/2005), ratalakia (110/2007), yksityistielakia (560/2018), Liikenne- ja viestintävirastosta annettua lakia (935/2018), liikenteen palveluista annettua lakia (320/2017) sekä raideliikennelakia (1302/2018). Ehdotettavat muutokset olisivat pääasiassa teknisiä ja koskisivat viittauksia muuttuneisiin säädöksiin. Osa muutoksista liittyy siihen, että maakuntaudistusta liikennealalla koskeva hallituksen esitys (HE 289/2018 vp) raukesi edellisillä valtiopäivillä.

Poliisihallitus on rajannut lausuntonsa koskemaan liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettua lakia, yksityistielakia, liikenteen palveluista annettua lakia sekä ajoneuvojen siirtämisestä annettua lakia. Jälkimmäisen osalta erityistä on se, että laki on tarkoitus antaa uudelleen, joskin saman sisältöisenä.

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoja 15.10.2019 mennessä. Lausuntoja on pyydetty nimenomaisesti Lausuntopalvelu.fi-palvelun kautta ja lausuntojen rakenteissa on pyydetty noudattamaan sähköisen lausuntopyynnön rakennetta.

Poliisihallitus toimittaa lausunnon liikenne- ja viestintäministeriölle sähköpostitse ja myös Lausuntopalvelu.fi:hin.

2 Poliisihallituksen lausunto

2.1 Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Ensinnäkin Poliisihallitus kiittää saadessaan lausua esitysluonnoksesta. Edellisillä valtiopäivillä läpiviedyt liikennelakihankkeet ovat näkyneet suuresti poliisitoiminnan arjessa, koska poliisi on keskeinen liikennettä valvova viranomainen. Lakihankkeet ovat olleet myös sellaisia, ettei kaikkia niihin liittyviä soveltamisongelmia ole voitu riittävästi ennakoida lainvalmistelu- ja lainsäätämisvaiheessa. Tästä syystä erilaiset korjauspaketit ovat varsin ymmärrettäviä.

2.2 Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä

Liikennejärjestelmä ja maanteistä annetun lain 3 §:än ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta, jonka mukaan laissa yksityistiellä tarkoitettaisiin yksityistielaisissa tarkoitettua yksityistietä sekä sellaista yksityistiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityistielakia ei sovelleta.

Ehdotettu määritelmä eroaisi yksityistielain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa määritellystä yksityistiestä, joka on sellainen ensisijaisesti yksityistä liikennetarvetta palveleva tieliikenteen väylä, johon rasitteena kohdistuu vähintään yhden kiinteistön hyväksi tieoikeus. Yksitystielain 2 §:n 3 momentin mukaan yksityistielakia ei sovelleta sellaisiin teihin, joita vain asianomaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus käyttää. Sellaisiin teihin, joita muillakin henkilöillä kuin kiinteistön omistajalla tai haltijalla on osapuolten välisen sopimuksen nojalla oikeus käyttää, sovelletaan yksityistielakia vain niiltä osin kuin siitä nimenomaisesti säädetään.

Luonnoksen perusteluiden mukaan uudella määritelmällä ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevaa oikeustilaa. Liikennejärjestelmä ja maanteistä annetun lain 15 §:n 2 momentin mukaan yksityisellä tiellä tarkoitetaan tässä laissa myös sellaista yksityiseen tiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityisistä teistä annettua lakia (358/1962; *viittaus vanhaan lakiin tulisi kumotuksi 15 §:n 2 momentin kumoamisen myötä*) ei sovelleta. Lakiin otettava uusi määritelmä yhdistäisi siten ajantasaisen viittauksen yksityistielakiin ja sitä kautta yksityistien määritelmä, mutta täydentäisi sitä lainsoveltamisen varaan jäävällä rinnastuksella muihin yksityistien verrattaviin teihin ja liittymiin.

2.3 Laki liikenteen palveluista

Poliisihallitus on tuonut liikennepalveluhankkeen useassa vaiheessa ilmi huomionsa puutteellisista rangaistussäännöksistä. Vaikka rangaistussäännösten kokonaisuus on muuten asiallisesti säädetty, ei tarvittavat viittaussäännökset rikesakkorikkomuksista annettuun lakiin (986/2016) ole edelleenkaan täysin asianmukaiset. Tässä lakihankkeessa olisi mahdollisuus korjata laissa edelleen olevat puutteellisuudet, koska ne liittyvät olennaisesti luvanvaraisen liikenteen valvontaan.

Liikenteen palveluista annetun lain VII osan 2 luvussa säädetään liikenteen palveluista annetun lain rangaistussäännöksistä. Laissa säädetään kuudesta erilaisesta *liikennepalvelurikoksesta*. Näiden lisäksi rikesakkorikkomuksista annetun lain 4 §:n 3 ja 5 kohdissa on säädetty erilaisista liikenteen palveluista annetun lain asiakirjarikkomuksista. Sääntely on ollut valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista, koska liikenteen palveluista annetussa laissa ei ole ollut asianmukaisia viittaussäännöksiä rikesakkorikkomuksista annettuun lakiin. Sääntely on ongelmallista juuri perustuslain (731/1999) 8 §:ssä säädetyn rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta.¹

Liikenne- ja viestintävaliokunta korjasi HE 157/2018 vp käsittelyssä rikesakkorikkomusten viittaussäännöksiä asiantuntijakuulemisissa esiin tuotujen ongelmien vuoksi. Valiokunnan tekemä korjaus koski kuitenkin vain ammattipätevyysäännösten rikkomista, eikä Euroopan unionin yhteisölupia ja valvonta-asiakirjoja koskevia rikesakkorikkomuksia. Tällä hetkellä rikesakkorikkomuksista annetun lain 4 §:n 3 kohdassa säädetty rikesakkorikkomus on puuttuvan viittaussäännöksen vuoksi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vastainen eikä poliisi ole voinut sitä soveltaa liikennevalvonnassa.

Laki rikesakkorikkomuksista 4 § 3 kohta

Kuljettajalle määrätään 40 euron rikesakko, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo, mitä moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa vaadittavien asiakirjojen mukana pitämisestä säädetään maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1072/2009 4 artiklan 6 kohdassa tai kansainvälisen linja-autoliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä ja asetuksen (EY) N:o 561/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/2009 19 artiklan 1 kohdassa.

Poliisihallitus ehdottaa edelleen, että liikenteen palveluista annetun lain 262 §:än lisättäisiin rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämä viittaussäännös omaksi momentikseen. Lain 262 §:n uudessa 2 momentissa viittaussäännös voisi näyttää tältä:

Rangaistus maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1072/2009 4 artiklan 6 kohdassa tai kansainvälisen linja-autoliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä ja asetuksen (EY) N:o 561/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/2009 19 artiklan 1 kohdassa säädettyjen asiakirjojen mukanapitovelvollisuuden rikkomisesta ja rikesakosta näiden rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetun lain (986/2016) 4 §:ssä.

Vaihtoehtoisesti ja liikenteen palveluista annetun lain sisäistä systematiikka (nimenomaisesti EU:n asetuksista annetut nimet huomioiden) noudattaen viittaussäännös voisi olla myös tällainen:

¹ Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että järjestettäessä rangaistuksia koskeva sääntely viittausten varaan tulee aineelliset säännökset käsittävistä normistosta (tässä tapauksessa liikenteen palveluista annettu laki) käydä ilmi säännösten rikkomisen rangaistavuus (PeVL 9/2018 vp s. 9, ks. myös PeVM 25/1994 vp, s. 8/I ja myös PeVL 10/2016 vp, s. 8).

Rangaistus EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen 4 artiklan 6 kohdassa tai EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa säädettyjen asiakirjojen mukanaapitovelvollisuuden rikkomisesta ja rikesakosta näiden rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetun lain (986/2016) 4 §:ssä.

Viittaussäännöksen lisääminen edellyttäisi myös sitä, että lain 264 §:n 3 momentissa oleva rikesakkorikkomuksista annetun lain numero poistettaisiin, koska se tulisi 262 §:n uuteen momenttiin.

Rikesakkorikkomuksia koskevat viittaussäännökset tulevat korjatuksi viimeistään 1.6.2020 alkaen, kun uusi tieliikennelaki (729/2018) tulee voimaan. Tieliikennelain säätämisen myötä liikenteen palveluista annettuun lakiin on säädetty uusi 268 §, jossa moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan asiakirjoja koskevat rikkomukset siirtyvät hallinnollisina rikkomuksina liikennevirhemaksujärjestelmään. Säännös on lakiteknisesti täsmällinen ja tarkkarajainen, ja se täyttäisi myös rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimukset, jos periaatetta sovellettaisiin hallinnollisessa rankaisemisessa.

2.4 Laki ajoneuvojen siirtämisestä

Ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain antaminen kokonaan on poliisitoiminnan kannalta merkityksellinen. Poliisilain (872/2011) 2 luvun 11 §:n toimivaltuussäännöksen lisäksi poliisi soveltaa ajoneuvojen siirtämiseen juuri ajoneuvojen siirtämisestä annettua lakia. Lailla on merkitystä poliisitoiminnan lisäksi kunnallisessa pysäköinninvalvonnassa, koska juuri kuntien pysäköinninvalvonnat (jos tällaisia kunnissa on) huolehtivat usein ajoneuvojen siirtotoiminnasta.

Lakiluonnoksen 4 §; velvollisuus siirtää ajoneuvo onnettomuuspaikalta

Ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 4 §:n 3 momentissa on säädetty poliisin velvollisuudesta siirtää ajoneuvo, jonka sijainnista aiheutuu vaaraa liikenneturvallisuudelle. Siirto voi tapahtua lähisiirtona tai varastosiiirtona.

Esitysluonnoksessa ei ole näiltä osin perusteltu poliisille kuuluvaa velvollisuutta, vaikka laki on tarkoitus antaa kokonaisuutena uudelleen. Voimassa olevan lain esitöiden (HE 78/2008 vp, s. 19) mukaan poliisi olisi velvollinen viipymättä toimittamaan ajoneuvon lähi- tai varastosiiirron, jos ajoneuvon sijainti vahinkopaikalla aiheuttaisi vaaraa liikenneturvallisuudelle, koska yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvominen kuuluu poliisin tehtäviin.

Lakiluonnoksen 5 §; siirto pysäköimistä koskevan säännöksen perusteella

Säännöksen 1 momentin mukaan ELY-keskus, kunta tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voisivat siirtää (joko lähi- tai varastosiiirtona) ajoneuvon, joka on pysäköity pysäköimistä koskevan säännöksen vastaisesti tielle.

Siirto voitaisiin tehdä aikaisintaan kahden vuorokauden kuluttua säännöksen vastaisen pysäköinnin alkamisesta.

Vaikka säännös koskee erityisesti tienpitäjiä (ELY-keskukset ja kunta) ja kunnallista pysäköinninvalvojaa, tulisi myös poliisilla olla toimivalta siirtää ajoneuvo tällä perusteella. Toimivallan laajentaminen ei lisäisi poliisin tehtäviä ja selkeyttäisi poliisille kuuluvia toimivaltuuksia pysäköinninvalvonnassa, koska poliisi toimii koko Suomen pysäköinninvalvojana – myös niissä kunnissa, joissa ei ole kunnallista pysäköinninvalvontaa. Poliisilla olisi tällöin oikeus siirtää virheellisesti pysäköity ajoneuvo joko a) poliisilain 2 luvun 11 §:n tai b) ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 5 §:n 1 momentin perusteella.

Lisäksi ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 5 §:n 1 momentissa tulisi harkita sitä, pitäisikö ajoneuvojen siirtäminen olla mahdollista sillä perusteella, että ajoneuvo ei ole liikennekelpoinen. Esimerkiksi katsastamattomat, liikennekäytöstä poistetut tai muuten käyttökiellossa olevat ajoneuvot voitaisiin siirtää pois tieltä. Tällainen säännös olisi johdonmukainen tieliikennelain (267/1981) 28 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon kanssa (tielle ei saa jättää eikä tiellä saa säilyttää tai varastoida ajoneuvoa, jota tosiasiallisesti ei käytetä liikenteessä; vastaava säännös uudessa tieliikennelaissa on lain 42 §). Lisäksi korkein hallinto-oikeus on vuosikirjapäätöksessään KHO 2015:119 hyväksynyt kunnallisen pysäköinninvalvonnan tulkinnan, jossa ajoneuvon tosiasiallista liikennekäyttöä on arvioitu ajoneuvon liikenneasioiden rekisteriin merkittyjen rajoitustietojen perusteella. Tapauksessa Espoon kaupungin pysäköinninvalvonta oli ryhtynyt valvontatoimiin vasta, kun ajoneuvolla oli ollut vähintään kaksi rajoitustietoa.

Säännöksen toisessa momentissa aiotaan edellyttää edelleen, että yksityiselle alueelle tai maastoon pysäköimistä koskevan säännöksen vastaisesti pysäköity ajoneuvo saataisiin siirtää aikaisintaan kahden vuorokauden kuluttua alueen omistajan tai haltijan perustellusta pyynnöstä. Aikaraja on ongelmallinen, koska se asettaa maan- ja kiinteistönomistajalle sekä -haltijalle velvollisuuden sietää lainvastaista tilaa vähintään kaksi vuorokautta. Lakia pitäisi muuttaa siten, että ajoneuvon lähi- tai varastosiiro olisi mahdollista ilman erillistä aikarajaa.

Jos ajoneuvo on pysäköity pysäköimistä koskevan säännöksen vastaisesti yksityiselle alueelle tai maastoon, kunta tai kunnallinen pysäköinninvalvoja suorittaa lähi- tai varastosiiiron ~~kahden vuorokauden kuluttua~~ alueen omistajan tai haltijan perustellusta pyynnöstä.

Säännöksen neljännessä momentissa on säädetty ensinnäkin poliisille kuuluvasta velvollisuudesta lain 4 §:n 3 momentin mukaisesti siirtää pysäköity ajoneuvo, jos se aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle. Siirto on tällöin tehtävä viipymättä. Koska laissa viipymättä-sanat muutetaan linjastaan välittömäksi-sanoiksi, tulisi se tehdä myös tässä.

Jos ajoneuvon pysäköinnistä aiheutuu vaaraa liikenneturvallisuudelle, poliisi on velvollinen **välittömästi** siirtämään ajoneuvon. Jos pysäköinti aiheuttaa huomattavaa haittaa tien käytölle tai muulle liikenteelle, poliisi, elinkeino-, liikenne- ja

ympäristökeskus, kunta tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi toimittaa lähi- tai varastosiirron **välittömästi**.

Lakiluonnoksen 6 §; siirto tiealueella tehtävän työn tai järjestettävän tapahtuman perusteella

Säännöksessä tulisi huomioida yksityiskohtaisemmin ja täsmällisemmin kaikki tienpitoon liittyvät viranomaiset. Aikaisemmissa säännöksissä on kunnan lisäksi huomioitu myös kunnallinen pysäköinninvalvoja siirtopäätöksinä tekevänä viranomaisena. Myös tiealueella tehtävän työn tai järjestettävän tapahtuman perusteella tehtävä siirto voi tapahtua kunnallisen pysäköinninvalvojan tekemällä päätöksellä.

Selkeytys on välttämätön myös lain sisäisen systematiikan vuoksi, koska kunnallisen pysäköinninvalvojan huomioimatta jättäminen juuri tässä säännöksessä tarkoittaisi sitä, ettei kunnan toimivaltaa voida oikeastaan laajentaa koskemaan myös pysäköinninvalvojaa. Tämä toimivalta tulisi huomioida laissa muutenkin, jotta kuntien sisäiset tehtävät olisivat selkeitä.

Jos pysäköidystä **ajoneuvosta** aiheutuu haittaa tiealueella tapahtuvalle kunnossa- tai puhtaanapidolle, korjaus- tai rakennustyölle tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai kunnan luvalla järjestettävälle tapahtumalle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kunta tai **kunnallinen pysäköinninvalvoja** voi toimittaa ajoneuvon lähisiirron. Yksityistiellä kunta toimittaa lähisiirron yksityistien-pitäjän perustellusta pyynnöstä.

Ennakkoon tiedossa olevasta tiealueella tehtävästä työstä tai järjestettävästä tapahtumasta on ilmoitettava asianmukaisin alueelle sijoitetuin merkein tai ilmoituksin vähintään kahta vuorokautta ennen suunniteltua siirtoa. Poikkeuksellisissa tilanteissa tai viranomaisen harkinnan perusteella siirtoon voidaan ryhtyä tiealueella tehtävästä työstä ennakkoon ilmoittamatta.

Jos ajoneuvolle ei voida liikenteen, tilan puutteen tai muiden vastaavien syiden vuoksi suorittaa lähisiirtoa, sille voidaan suorittaa varastosiirto.

Kieliopillisena huomiona pykälän ensimmäisen momentin ensimmäisessä virkkeessä on ajoneuvosta-sanana sijaan sana ajoneuvosto.

Lakiluonnoksen 7 §; hylätyn ajoneuvon siirto

Romuajoneuvojen ja hylättyjen ajoneuvojen käsitteet ovat toisinaan muodostuneet ongelmaksi ajoneuvojen siirtämisessä. Ajoneuvojen määrittäminen jätelain (646/2011) 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi jätteeksi tai ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 7 §:ssä säädetyksi hylätyksi ajoneuvoksi ei ole oikeastaan kovinkaan yksinkertaista. Asiaan liittyy myös liikenneoikeuteen olennaisesti kuuluva ja perustuslain 15 §:n 1 momentissa säädetty omaisuudensuoja.

Säännöksen soveltamisen kannalta olisi hyvä, jos esimerkiksi lain perusteluissa otettaisiin kattavammin kantaa ajoneuvon hylkäämisen tunnusmerkkeihin. Tällaisia ovat hylkäämiseen liittyvä aikavaatimus (löytötavaralaissa tämä on kolme kuukautta), rekisteriin merkityn omistajan

ja väitetyn uuden omistajan tahdonilmaisujen merkitykset (voidaanko pitää riittävänä, jos rekisteriin merkitty omistaja väittää myyneensä ajoneuvon, mutta uusi omistaja ei ole rekisteröinyt ajoneuvoa nimiinsä ja ajoneuvo on ollut sijoillaan vaadittavan ajan) sekä muut ulkoiset seikat, esimerkiksi ajoneuvon rajoitustiedot sekä ajoneuvon selvä säilyttäminen tiellä.

Poliisijohtajan sijaisena
poliisiylitarkastaja

Samppa Holopainen

Poliisitarkastaja

Konsta Arvelin

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 14.10.2019 klo 13:52. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriö, kirjaamo@lvm.fi

Tiedoksi

Sisäministeriön poliisiosasto, poliisiosasto@intermin.fi